Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen 27.9.2024

HE 84/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elintarvikemarkkinalain, elintarvikemarkkinalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen ja kilpailulain 39 §:n muuttamisesta

Hallituksen esityksen keskeisenä tavoitteena on tehostaa elintarvikemarkkinoiden toimivuutta laajentamalla elintarvikemarkkinavaltuutetun tiedonsaantioikeuksia. Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) näkökulmasta esityksen keskeisimmät muutosehdotukset koskevat viranomaisten välistä tietojenvaihtoa (elintarvikemarkkinalain 13 b § ja kilpailulain 39 § 5 mom). KKV pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu on voinut tähän saakka luovuttaa KKV:lle sen hallussa olevia tietoja salassapitosäännösten estämättä oma-aloitteisesti, kun tietojen luovuttaminen on ollut välttämätöntä kilpailulaissa kiellettyjen kilpailunrajoitusten selvittämistä tai yrityskauppojen valvontaa varten. Elintarvikemarkkinalakiin esitetyn muutoksen myötä elintarvikemarkkinavaltuutettu voisi jatkossa luovuttaa KKV:lle tietoja salassapitosäännösten estämättä oma-aloitteisesti myös, jos se on välttämätöntä *markkinaolosuhteiden selvittämistä* varten.

Kilpailulakiin ehdotettava uusi säännös mahdollistaisi oma-aloitteisen tietojen luovuttamisen jatkossa myös KKV:lta elintarvikemarkkinavaltuutetulle. KKV voisi omasta aloitteestaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä elintarvikemarkkinavaltuutetulle tiedon tai asiakirjan, jonka se on saanut tai laatinut kilpailulaissa säädettyjen tehtävien hoitamisen tai kilpailuolosuhteiden selvittämisen yhteydessä (pois lukien niin sanotun leniencyn hakemista varten toimitetut tiedot ja asiakirjat), jos se on välttämätöntä elintarvikemarkkinavaltuutetun valvontatehtävien tai markkinoiden toimivuuden parantamiseen liittyvien tehtävien kannalta.

Oma-aloitteisen tietojenluovutuksen lisäksi sääntely takaisi elintarvikemarkkinavaltuutetulle myös oikeuden *pyytää* KKV:lta tietoja salassapitosäännösten estämättä silloin, kun mainitut tiedot ovat välttämättömiä valtuutetun elintarvikemarkkinalaissa määriteltyjen tehtävien kannalta. KKV:n tiedonantovelvollisuus koskisi jatkossa elintarvikemarkkinalaissa täsmennettyihin kieltoihin ja vaatimuksiin liittyvien valvontatehtävien kannalta välttämättömien tietojen lisäksi myös yleisemmin *markkinoiden toimivuuden tai markkinaolosuhteiden selvittämiseen* liittyviä tietoja ja asiakirjoja.

Viranomaisten välistä tietojenvaihtoa toteutettaisiin jatkossakin tapauskohtaiseen harkintaan perustuen. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, tietojen oma-aloitteinen luovuttaminen elintarvikemarkkinavaltuutetulta KKV:lle voisi olla perusteltua erityisesti KKV:n vaikutusarviointiyksikön toteuttamien elintarvikemarkkinoita koskevien tutkimushankkeiden ja selvitysten

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Postiosoite PL 5, 00531 Helsinki • **Puhelin** 029 505 3000 (pvm/mpm)
Y-tunnus 2502067-3 • **Sähköposti** kirjaamo@kkv.fi • **kkv.fi**

yhteydessä. Oma-aloitteinen tietojen luovuttaminen voisi tulla KKV:n arvion mukaan tapauskohtaisesti kyseeseen myös sellaisten liikesalaisuuksia ja muita elinkeinosalaisuuksia sisältävien asiakirjojen osalta, jotka toinen viranomainen on laatinut tai saanut haltuunsa osana omia tutkintojaan. Tietojenvaihto voisi välttämättömyysedellytyksen täyttyessä koskea esimerkiksi KKV:n markkinatoimijoilta saamia yhteydenottoja, joissa kuvattujen maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden kauppaan liittyvien menettelyjen osalta puuttumiskynnys ei kilpailulainsäädännön suhteen ylity.

Viranomaisten välistä tietojenvaihtoa helpottavat muutokset parantaisivat niin elintarvikemarkkinavaltuutetun kuin KKV:n edellytyksiä tunnistaa kilpailua rajoittavia ja markkinoiden toimintaa haittaavia menettelyjä sekä suunnata selvityksiään. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, kyseiset muutokset voisivat näin ollen ehkäistä väärinkäytöksiä ennalta nykyistä tehokkaammin. Ehdotetut muutokset parantaisivat myös elintarvikemarkkinavaltuutetun ja KKV:n edellytyksiä suunnitella ja toteuttaa mahdollisia yhteisiä tutkimus- ja selvityshankkeita ja tehdä yhteistyötä eri lähteistä koottujen tietojen analysoinnissa. Tietojenvaihdon helpottuminen voisi lisäksi poistaa päällekkäisyyksiä eri viranomaisten esittämissä tieto- ja selvityspyynnöissä ja täten vähentää yrityksiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa.

Nykyistä kattavamman viranomaisyhteistyön on arvioitu olevan toteutettavissa viranomaisten nykyisillä resursseilla. Mikäli elintarvikemarkkinoiden toimivuuteen liittyvään tutkimus- ja selvitystoimintaan kuitenkin aiotaan jatkossa kohdistaa uutta lisärahoitusta, KKV yhtyy hallituksen esityksessä esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan mahdollinen lisärahoitus olisi perusteltua kohdentaa jatkossakin[1] elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston sijaan KKV:lle.

Miika Heinonen
ekonomisti

[1] Kuten hallituksen esityksessä todetaan, maa- ja metsätalousministeriö on myöntänyt KKV:lle määrärahan vuosille 2024–2026 keskeisten elintarvikeketjun toiminnasta esiin nousseiden kysymysten selvittämiseen. Elintarvikeketjun toimivuutta koskevan hankkeen väliraportti (julkaistu 12.6.2024) on saatavilla KKV:n verkkosivuilla (https://www.kkv.fi/ajankohtaista/uutiset/valiraportti-valottaa-elintarvikkeiden-hintojen-ja-kuluttajien-ostoskorin-muutoksia/).

Sähköisesti allekirjoitettu - Elektroniskt underskriven - Digitally signed
Heinonen Miika, Vaikutusarviointi 1, 26.09.2024 08:57